

nepristranska, skerbna in natančna skušnja, ki zvesto loči vse stranske pritike, ni nikjer dokazala škodljivosti imenovane soli. Mi se scer nikakor ne potegujemo za mešano sol; ljubši bi tudi nam bil dar Božji, kakor je sam po sebi, — ali za resnico se moramo potegniti, kakor smo se v soglasji z mnogimi možmi tudi v Solnogradu o ti zadevi potegnili. Imenovana mešana sol ima v 100 delih 97 delov navadne kuhane soli, in le tri dele primečka, namreč poldrugi del oglja, poldrugi del pa enciana ali kakošnega družiga grenkiga zeliša; znabiti da v kuhi soli kakošnin pesek ali kamniček ostane, ki pa nikakor ne škodje. Po tem vprašamo vsaciga zvedeniga kmetovavca, naj nam pové: ali je oglje, ali je encian živini škodljiv? Oglje ima dobrotno lastnost, preobilno kislino v želodcu krotiti, zgago odpraviti in tako prekuho piče v njem pospešiti; zato je znano od oglja, da se prešiči dobro spitajo, ako se jim večkrat perise ogljove štupe med pičo verže. Encian pa je glavkar vsih zeliš, ki podpirajo oslabljeni želodec in pripomorejo k tečni prebavi. Kaj bi živinozdravniki začeli brez enciana! Če nam kdo o tem reče: „Kar je za bolniga, ni za zdraviga“ — mu odgovorimo, da to velja le od tako imenovanih močnih zdravil, ne pa od tacihi, pri katerih je teško razsoditi, kdaj zeliše jenja biti piča (kerma) in kdaj zdravilo (lek) postane; tu sèm se šteje mnogo grenkih in dišečih zdravil, ki jih živina v klaji povživa, in katerih nektere želodec tako popolnoma prekuhajo, da ne pride nič grenkobe v kri in iz te tudi nič v mleko. In poslednjič vprašamo: kolikšna mera je oglja in enciana v imenovani soli? Toliko, kolikor na 100 kapelj vode 3 kaplje vina. Če se kdo od tega vina vpijani, bo tudi živina po ti soli bolna! Kdor vse to dobro prevdari in na skušnje natanjko pazi, se bo prepričal resnice naših besed.

Scer pa tudi mi sklenemo nadepolni svojo prošnjo s prošnjo g. pisatelja: naj bi naš slavni deželni poglavar, ki si tako krepko prizadeva revšino po deželi tolažiti, z oziram na pretekle slabe letine se obernil blagovoljno na višji oblast: naj bi po mogočnosti uslišala vesolno prošnjo za ponižanje cene soli.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Zagreba. 16. t. m. se je naša kupčijska in obertnijska zbornica začela. Gosp. Anastazi Popović, kupec, je predsednik izvoljen, predsednika namestnik pa iz obertnijskiga stanú g. Peer, pek. Občno mnenje je, da si bo nova zbornica pridno prizadevala v povzdigo kupčijstva in obertnijstva, ki nam je toliko potrebna. V gospodarskim društvu se je predložil hvale vredni nasvèt za napravo kmetijske učilnice, v kateri naj bi se mladost djansko podučila v kmetijski vednosti. Taka učilnica bi nam jako koristna bila, ker pri nas še več kot drugod je kmetu podučjenja v kmetijstvu potreba; podlaga kmetijske učilnice pa bi morale biti narodske šole, da se prosto ljudstvo uči branja, pisanja itd., v katerih je veliko veliko bolj zanemarjeno, kakor vaše slovensko. Vodstvo krepke podpore vredne družbe za povestnico jugoslavensko, ktere premoženje je zlo oslabélo, je razglasilo poziv: naj bi rodoljubi po izgledu „Matice“ se podpisali z doneski po 50 fl., ki bi se na enkrat ali v več obrocih odrajtali, in dariteljem imé in pravice vstanovnikov društva dodelili. — Višje sodništvo se ima zanaprej spet banski stol (Banaltafel) imenovati, kteriga predsednik je ban; za

namestnika predsednika je izvoljen sedanji senatski predsednik Maksimilian Rušnov.

Iz Českiga se piše, da zavolj lanske slabe letine nar večí nadloge učitelji na deželi terpé; kmeti jim nimajo veliko dati, in ker tudi otroci zlo boleajo in so iz šole ostali, dobijo učinine sila malo; so sèm tertjé učitelji, ki prájmejo na teden komaj 24 kraje. učinine. — V zboru odbornikov českiga muzeuma v Pragi se je slavni Palacki, ki je bil veliko veliko let duša muzeuma, odpovedal opravitelstvu; za njegoviga naslednika je bil dr. Strohbach, c. k. svetovavec deželne nadsodije, enoglasno izvoljen.

Iz Štajarskiga. Častiti gosp. Mihael Piki, sedaj fajmošter v Breščah, je za korarja pri stolni cerkvi Labudske škofije izvoljen.

Iz Mokriškiga. (Konec.) Novcev (denara) je med Mokričani sila malo. Hčere, kadar se možé, imajo kacih 10 do 50 fl. zapisanih, dobijo jih pa še le po smerti očeta; zato je pa tudi med zakonskimi manj prepíra; zato se mnogokrat hči nar bolj revnih staršev, samo če je dobriga zadržanja, k nar boljši hiši primóži; zato se po velicih dotah tolikanj hiš tako globoko v dolgove ne zakopa. Veliko več bi pa vender lahko Mokričani svojim decam prihranili, ako bi le to, kar pri botrinjah zaveržejo, za otroka prihranili. Tudi to je pri nas prijetno, de prav nobeniga berača ni iz domače fare, ki bi po hišah ljudi nadleževal.

Povéjo nam „Novíce“, kako po Slovenskim šol pomanjkuje; z žalostjo moram réci, pri nas tudi. Štiri fare, tukej po versti skupej ležeče, ne premajhne, so vse brez šol, brati se sèmtertjé domá naučijo, malokdo kaj pisati. Z velicim veseljem smo vse spise brali, ki so o potrebah ljudskih šol govorili, pa pri spisih je tudi ostalo. Saj na Dolnjah, ako bi se le kdo višjih potegniti in si kaj prizadeti hotel, bi se gotovo saj za prihodnje leto šola ustanoviti zamogla; hišico za prvo silo imamo. Že pred 20 leti jo je nek blag mož v ta namen postavil, ali poprej, ko je bila gotova, je neutrudljiviga gospoda nemila smert zaklicala. Lahka mu zemlja! Po njegovi smerti je pa dozdej vse zaostalo.

Naših Mokričanov nobeden nemškiga ne razume; vender do sedaj še nisim slovenskiga spisa ali dopisa od naših gospodov vradnikov vidil; v tej reči smo kakor med terdimi Nemci! Drugač naroda jezik spoštujejo naši sosedje horvaški vradniki.

Poslednjič še nekoliko o lanski letini: Ječmen jari in ozimni je dobro obrodil, réž in pšenica srednje, sob (oves) je toča vzela, sicer je lepo kazala. Žito (prosó) je prav malo dobriga žernja dalo, veliko pa premka in plév; pira (Speltweizen) se tudi ni posebno obnesla, ajda slabo, sočivje srednje, ravno tako korenje; pesa je bila lepa, samo premalo je sadíjo. Krompir je zlo gnjil, ljudjé več sémena nimajo. Vina se je po goricah, kjer toče ni bilo, precej pridelalo, dobilo se je po 5—6 fl. austr. vedro. Mokriške vina so nar boljšim krajnske dežele prištevati, pa lanskih ne morem ravno hvaliti, de bi bile dobre in jake, kakor je bilo od Leskovskih rečeno. Sadja je bilo vsake baže zadost — samo kstanja le malo, in še ta je bil vodén in malo vredin. Bukvice ni bilo nič, in ker je tudi krompirja manjkalo, so prešiče malo spitali. Cena prešičev je taka, kakor v Krajnji. Sená in otave je bilo še zadost, samo teško se je spravljalo zavoljo dežja. Nar imenitniši tukajšnji poljski pridelk, koruza, je bila srednja, in prav dozoreti ni mogla; od kraja je pa lepo kazalo. Sedaj imamo lepo in prijetno vreme, danes (6. svečana) je bilo popoldne v senci 13 stopinj gorkote po R. Kar je sneg zginil, so ljudjé veliko orali in sejali, zdej pridno po terzji režejo. Terto je sneg hudo polomil.

V nedeljo po sveti Ani zjutrej ob 4 je toča tudi pri nas hudo tolkla. Koruza je ravno nar bolj stroke zastavljala, toča ji je perje (slamo) vse razčehala in tudi bilke hudo ranila, vunder se je še precej dobro okrevala.

Iz Dolenskiga 14. feb. J. Hribovski. Tisti so-stavk iz Dolenskiga v 7. listu „Novic“ o g. Močnikovim „navodu“ ni bil sadú prazen, ampak je pri dotični osebi sicer nekoliko žolča pa tudi poboljšanja pridelal. Enmalo žolča ne škoduje nikomur zlo, dobro pa je, če se človek poboljša. Tisti gospodine ni sicer še dozdej pred otroci svojiga prenegliga izreka očitno preklical, pa vunder učencov z nerazumljivo nemšino ne nadležva in tudi nič več v misel ne jemlje potrebe nemšine v slovenski šoli, v kateri se otroci le za domačijo učijo, de se kaj naučé in de kaj znajo. Mislim tudi, de zdaj tisti gospodine ne bo preneglo nakupljenih nemških knjig za drugo polovico šolskiga leta otrokam vsiloval. Če bi se vunder kaj taciga zgodilo, ne bom odlašal, vse natanjko po iménu naznaniti. Vém sicer, de gospodine voha na skrivnim, de bi tistiga nadležniga dopisuna (kaj ne?) zasledil; pa povém mu, naj se nikar s praznim delam ne trudi; ako bi ga tudi zasledil, se ga tisti ultra-Slovenec (kaj ne?!) celò nič ne boji, ker je čisto resnico govoril. Če je pošteno naše ravnanje, zakaj bi se ne smelo razglasiti? S. pismo o tem lepo pravi: „Slethern, kateri hudo dela, sovraži luč, in ne pride k luči, de se ne svarijo njegove dela. Kdor pa dela resnico, pride k luči, de se razodenejo njegove dela, ker so v Bogu storjene“. Zakaj so tedaj nekteri ljudjé tako razkačeni, če se njih početje resnično svetu oznani? Zato, ker se sodbe ljudjé bojé. Primeri se gostokrat, de vohúne nos goljufa in de kaciga nedolžniga v sumu imajo, kakor se je bilo pred kratkim unstran Save na Štajarskim zgodilo, kjer so nekoga vohúni po nedolžnim tako napadli, de je očitno prosil, naj bi vredništvo „Novic“ povedalo, de on ni napadeniga sostavka za Novice pisal. Kdor pošteno ravná, se mu ni treba nič bati, če njegove dela in besede na svitlo pridejo; kdor se pa svojih besed in del sramuje, niso poštene, tedaj tudi on veliko prida ni. Dixi.

Pri nas se že več časa dva volkova okolj klatita, drobnico, psé in goveda napadata, človeka se bojita. Ljudjé govore marsikaj o tem; nekteri pravijo, de so 4 zverine iz zverinjaka nekimu možu, ki jih je po svetu vozil in kazal, ušle — te zverine bi bile 2 volka, košuta in tiger. Nar berzej sta se imenovana volka v naše kraje ali iz Gorjancov ali pa iz Kočevskih planin prikradla. Šli so jih lovit, pa sta se jim zmuznila.

Iz Ljubljane. Vse kmetovavce in umetnike sploh, katerim je za nove gospodarske znajdbe mar, opomnimo, naj grejo v saboto ali pozneje Pajkovo mašino ogledat, ktera je v današnjim „oglasniku“ napovedana.

Iz Ljubljane. Včeraj se je govorilo, da grejo presvitli cesar na poti v Milano jutri (v četrtek) skozi Ljubljano.

Novičar iz mnogih krajev.

V Dunajskih novicah se bere, da prihodnji mesec grejo cesar na Horvaško. — V saboto 21. t. m. je bila na Dunaji slovesna poroka svitl. nadvojvoda Rainer-a s svitl. nadvojvodinjo Mario Karolino. — Zdravje svitl. nadvojvoda Joana po pljučni bolezni se tako boljša, da bojo zamogli mesca marca se že na Dunaj podati. — Po Dunajskim časopisu „Presse“ je bil

fabrikant špiralnih železnih postelj 18. t. m. vdrugeč pri cesarju, ki so s Svojo posteljo tako zadovoljni, da so mu obljubili, da se bojo take postelje tudi za vojake poskusile. — Na 1 cent gré 10.240 novih krajcarjev za 170 fl. 40 krajc., 1 krajcar tedaj vaga eno čertinko čez 1 kvinteljc. — Da se bojo stari krajcarji od leta 1816 in po 2 krajcarja tisti od leta 1848, ki imajo konec tega leta ob veljavo priti, lože spečali, je ministerstvo denarstva dovolilo, da smejo tega drobiza cesarske kase do 2 fl. na enkrat jemati. — Natis in izdajanje noviga popirniga drobiza (za 6 in 10 krajc.) za zaméno vmazanih in sterganih šestíc in desetíc je popolnoma jenjalo, ker se zdaj vse lahko s srebrnimi šestícami opravi. — Solnarjem ali trafikantam soli je oestro prepovedano, da pri vagah ne smejo mesingastih tehtnikov imeti, ker se po njih zeleni volk (Grünspan) dela, ki je zdravju sila škodljiv. — Posveti zavolj pahišniga kramarstva (Hausirhandel) pri ministerstvu bodo mende kmalo dokončani; kakor se sliši, se to kramarstvo ne bo zlo prikrajšalo. — Podpisi za napravo perve austrianske lanišnice in konopnišnice po novih skušnjah znesó na Dunaji in okoli Dunaja že 60.000 fl.; po tem takim bo ta nova naprava kmalo v djanje stopila. — Ravno je razglasil nek nemšk kmetovavec iz Grebensteina poleg Kasel-a „gotov pomoček gnjilino krompirja popolnoma zatreti“. K 100 gotovim pomočkam, ki jih že imamo, vkljub katerim nam krompir še zmira gnjije, pride po tem novim 100 in eden. Čeravno tudi od tega nič ne pričakujemo, ga bomo vunder v prihodnjim listu natanjko na znanje dali, ako ga bo kdo hotel poskusiti. — Kmalo bomo ko tiči letali po zraku! Na Ogerskim (Steinamanger) je našel nekdo za ljudjé perutnice, po katerih se zamorejo varno v zrak vzdigniti in okoli letati, kamor koli hočejo. — Kraljica Španjolska je popolnoma zdrava; truplo morivca, bodalce, s katerim je kraljici po življenji stregel, vse njegove bukve in pisma, insamokrese, ki so jih v njegovi zapuščini našli, so sožgali, da za njim celò nič njegoviga na svetu ne ostane. — Napoleon je ukazal, da razun praznovanja rojstniga dneva rajniga cesarja Napoleona, ki je na Velki Šmarin, se ne smé prihodnjič noben drug narodsk praznik obhajati. Postava za časnike je prišla na dan; vsak, ki prejme pravico kak časnik izdajati, mora v Parizu, Lyonu in v vsih večih mestih 50.000 frankov (po našim denarji blizo 20.000 fl.) zastave (kaucie) vložiti, v manjših mestih polovico tega; scer so oistre kazni določene, če se v časniku kaj napčniga najde; pregreški bojo pokorjeni z ječo in v plačilu. Napoleon je unidan očitno razglasil, da ne misli na vojsko zoper vunanje vlade, ampak le na notranje poprave Francoskiga. Pri vsem tem je predsednik Angleškiga ministerstva vnovič svetoval, da naj se pomnoži Angleška armada za 5000 vojakov in brambovci dežele za 8000 novincov, ker napad na Angleško ni nemogoč. — Ravno pride nar novejši novica iz Londona, da je vse ministerstvo odstopilo.

Smešnica.

Na gomilo ravno pokopaniga pusta postavimo prav mično smešnico, ktero smo v poslednjim listu »Nevna« brali takole: »Neka gospodična je dobila od mladiga gizdelina (štucarja) zaljubljeno pismice; ali zlo se začudi, ko vidi, da je razpečateno. Ko je pismo prebrala, se ne čudi več, ker ji je sedaj očitno, da se je pečatni vosek raztajal od vročine ljubezni in priseg v pismu razodetih. — Zato opomnimo vse p. n. gospode gizdeline, da zavolj večji varnosti prihodnjič take pisma raji z oblati zapečatite!«